

Mamsellikoulusta mamsellipukuun

– raahelaisten tyttöjen ja naisten käsitöitä 1800-luvulta
nykypäivään

Raahessa 25.3.2013

Helena Holappa
Raahen kaupunkiopaskurssi



1. Sisällysluettelo

1. Sisällysluettelo.....	1
2. Johdanto.....	2
3. Mamsellikoulut.....	3
4. Lybecker.....	4
5. Käsitöitä.....	6
5.1 Tavallisen kansan töitä.....	6
5.2 Merkkausliinat.....	7
5.3 Valkokirjonta.....	7
5.4 Nauhapitsi.....	8
6. Käsiyöharrastus nyky-Raahessa.....	8
7. Mamsellipuku.....	9
8. Lähdeluettelo, liite ja kuvat.....	12

2. Johdanto

Käsitöiden tekeminen on aina ollut Raahessa kuten koko maasakin monipuolista ja runsasta. Elettiin vielä 1800-luvulla tavallisissa raahelaisperheissä tuolloin omavaraistaloudessa. Porvareilla asia oli tietysti toinen. Heillä oli mahdollisuus ostaa esim. kankaita joko paikallisilta kankureilta tai sitten Tukholmasta. Säätyläisrouvilla oli lisäksi mahdollisuus harrastaa erilaisten koristetekstiilien ompelemista.

Köyhien tyttöjen opinahjoksi perustettiin kaupunkiin 1843 ensimmäinen suomenkielinen oppilaitos Lybeckerin tyttökoulu. Tätä koulua olen itsekin käynyt suuntautuessani käsityöalalle. Siksi raahelaisten käsityöt jo 1800-luvulta lähtien kiinnostavat ja päätinkin ottaa sen lähempään tutkiskeluun kurssityöni puitteissa. Varsinaista tälle seudulle tyypillistä käsityötä ei Raahessa ole, mutta porvarisrouvien ja -tyttöjen tekemiä valkokirjontoja ja merkkkausliinoja löytyy museosta aika paljon.

Lisäksi kerron Raahen kotiseutupuvuksi suunnitellun mamsellipuvun suunnittelusta ja toteutuksesta. Sekin liittyy vanhaan Raaheseen, sillä tarve tällaiselle puvulle ilmaantui Annan päivien henkiin herättämisen yhteydessä.

Kurssityöni käsittelee tyttöjen käsityöopetusta 1800-luvun mamsellikouluissa ja Lybeckerin tyttökoulussa sekä kaupungin säätyläisrouvien kirjontatöitä. Lybeckerin koulun muututtua pelkäksi käsityökouluksi painottui käsitöiden valmistaminen entisestään.

3. Mamsellikoulut

Entisessä Raahessa ei ollut koulua tyttölapsia varten, vaikka siellä kyllä oli koulu pojille. Ehkä kouluun olisi kelpuutettu tytötkin, mutta sellainen tapa ei kuulunut Raaheseen, jossa vain pojat kuluttivat koulun penkkejä vaihtelevalla innolla. Ei Raahen tyttöjen silti tarvinnut jäädä vaille opetusta, sillä täällä oli, kuten monessa muussakin kaupungissa, useita mamselleja, jotka käyttivät joutoaikaansa nuoren tyttöpolven opettamiseen ja kasvattamiseen.

Mamsellit olivat saaneet tietonsa ja taitonsa samalla tavalla. Jotkut heistä olivat olleet Tukholmassa jatkamassa opintojaan ja samalla oppimassa säätyläisille kuuluvia käytöstapoja. Eivät nämä koulut yltäneet kyllä oikean koulun rinnalle, kun niissä ei ollut klupuakaan, tuota ”oikean” koulun kurinpitovälinettä.

Mamsellikoulut olivat ruotsinkielisiä ja maksullisia, joten eivät tavallisen kansan tytöt voineet osallistua koulun käyntiin.

Raahessa mamsellikouluja toimi 1800-luvulla kaikkiaan yli kaksikymmentä. Opettajat olivat kotoisin kotikaupungista ja sen lähiympäristöstä. Muutamat heistä tulivat Ruotsista asti. Useimmat mamselleista olivat porvariperheiden naimattomia tyttäriä, jotka tällä tavalla hankkivat itselleen toimeentulon. Koulujen opetusohjelmassa oli luku- ja kirjoitustaito, uskonto, laskento ja vaihdellen opettajien harrastuneisuuden ja tietojen mukaan maantietoa sekä historiaa. Lisäksi opetettiin tytöille tarpeellisia käsityötaitoja kuten paitojen ompelua ja ”nästykyien pallistusta”. Myös ranskankielen alkeita opetettiin joissakin kouluissa.

1820 – 1840-luvulla Raahessa toimi useita mamsellikouluja. Näistä mainittakoon mamselli Appelgrenin, neiti Fröbergin, neiti Acampon ja rouva Brita Caisa Keckmanin koulu, jossa opetti myös hänen tyttärensä neiti Carolina Keckman. Juuri

5. Lybecker

Oikean koulun Raahen tytöt saivat 1843 Sofia Lybeckerin lahjoituksen turvin. Sofia Lybecker o.s. Franzen lahjoitti häpäpäivänään 14.2. 1843 äitinsä perinnön miehensä Georg Henrik Lybeckerin suostumuksella köyhien raahelaisten tyttöjen koulua varten.

Koulu aloitti toimintansa vuoden 1844 alussa. Koulu oli tarkoitettu lahjakirjan mukaan Raahen kaupunkiseurakunnan köyhemmän väestön tytöille 8000 ruplan pysyvän rahaston tuella.

Sofia Lybeckerin toivomuksesta ensimmäiseksi opettajaksi valittiin joku merimies Lindmanin tyttäristä niin kauaksi aikaa kuin he haluaisivat tehtävässä toimia. Ensin opettajattaren tehtävän sai Susanna Lindman ja hänen jälkeensä Elisabet (Liisu). Myös nuorin sisar Katarina avusti silloin tällöin opetuksessa.

Kouluun otettiin oppilaiksi kaupungin köyhimpien perheiden tyttäriä, etupäässä orpoja, eikä kerralla otettu samasta perheestä yhtä tyttöä enempää.

Lindmanin sisarusten aikana päivän ohjelma oli seuraavanlainen. ” Ensin aamulla oli rukous, sitten kuunneltiin ulkoläksy katkismuksesta, jonka jälkeen lujettiin sisältä Uudesta Testamentista, kirjoitusta oli joka päivä, pari kertaa viikossa oikokirjoitusta sanelun mukaan vanhemmille oppilaille. Kaunokirjoitusta kirjoittivat nuoremmat kirjaimia santapenkille, sitten rihvelitaululle ja lopuksi vihkoon sulkakynällä ja musteella kaavakirjan mukaan. Laskentoa oli 2 tuntia viikossa. Loppupäivä tehtiin käsitöitä.” (kertoi Katarina Lindmanin tytär Aina Helaakoski 1916)

Alkuaikojen käsitöistä ei ole säilynyt kirjallista tietoa.

Koulun varhaisista pöytäkirjoista käy ilmi, että oppilaiden käytössä oli kahdet kangaspuut ja yhdeksän rukkia. Säilyneiden muistitietojen mukaan tärkeimmät opetettavat käsitöt olivat kehrääminen, sukan kudonta ja liinavaatteiden ompelu. Kankaiden kudonta oli vähäisempää.

1872 kaupunkiin saatiin kansakoulu ja Lybeckerin tyttö-

5.

koulu tuli tarpeettomaksi. Herra Lybeckerin toivomuksesta koulu muutettiin käsityökouluksi. Oppilaat tulivat kouluun vanhempina kansakoulun jälkeen 12 – 15 vuotiaina. Oppiaika oli tuolloin 2 vuotta. Oppiaineina koulussa olivat käytännöllinen kankaisten kudonta, liinavaateompelu ja kuto- ja ompeluoppi. Jopa aiemmin tuntematon 8-niitinen loimi tuli tytöille tutuksi. Mamselli Sofia Mathlinin aikaiset oppilaat kutoivat valkoisia nyppytäkkeitä eli helmipoimittuja sängynpeitteitä. Sohvien ja keinutuolien päälle kudottiin ryijyjä. Jokainen sai kutoa itselleen leninkikankaan neljällä polkukusella. Lisäksi ommeltiin yöriijyjä, lakanoita ja tyynyliinoja, joihin tarvittavat kankaat kudottiin itse koululla.

Mathlinin opettajakauden viimeisinä vuosina koulunsa käynyt Sofia Orava muistelee koulussa tehtyjen arvokkaimpien töiden olleen valkoiset, 24 kertaan kerratusta pumpulilangasta tehdyt sängynpeitteet. Peitteessä oli keskellä kohokuvioisia tähtiä ja laidoissa boordi. (helmipoimintaa)

Sama oppilas kertoi, että hänen kouluaikaanaan ryhdyttiin tekemään kansallispuvun tyyppisiä esiliinoja. Lisäksi koululla tehtiin tilaustöitä. Esim. komersrodinna Rosa Sovelius teetti kokopellavaisia nenäliinoja sukunsa miehille joululahjaksi.

1896 koulun opettajaksi tuli Olga Sarkkila, joka toimikin virassa lähes 50 vuotta. Hänen aikanaan koulu voitti useita palkintoja erilaisista näyttelyistä. Työt olivat taidokkaita.

1920-luvulla kangaspuissa ensimmäinen työ oli liinavaatekankaan kutominen, seuraavana nenäliinakangas.

Näihin aikoihin virisi Raahessa myös oman kansallispuvunhanke. Jotkut oppilaat tekivätkin puvun itselleen. Kalevalaiset Naiset yrittivät saada pukua viralliseksi kansallispuvuksi siinä kuitenkin onnistumatta.

1940 Olga Sarkkila kertoi omista opettamistaan töistä koulussa: ”Nykyään kudotaan 8-10 niitisiä kankaita, ryijyjä, raanuja, drelliä, damastia, huonekalukankaita, kuviollisia akkunaverhoja. Sodan jälkeen siirtolaiset toivat karjalaisia kudontamalleja, ns. poimimista ja pitsikudontaa.”

Sotien jälkeen 1945 koulun johtajattareksi tuli Kerttu Husu.

6.

Hänen aikanaan koulun omistuspohja muuttui valtionapua saavaksi laitokseksi ja nimi muuttui Naiskotiteollisuuskouluksi 1951. Työjärjestysten, harjoitustöiden ja kaikkien mui-

denkin tehtävien töiden tuli olla maataloushallituksen koti-teollisuusosaston hyväksymiä. Paikallista käsityöperinnettä tuli jokaisen koulun yrittää vaalia ja jäljittää. Raahen alueella ei varsinaista omaa erityistä paikallista käsityötappaa tai muuta käsityöperinnettä ole. ”Perinteiseksi” raahelaiseksi käsityötuotteeksi otettiin niin kutsuttu Raahen ryijy. Liite 1 Innostavan opettajan johdolla koulussa valmistettiin monipuolisesti erilaisia tekstiilejä. 1960-luvulla kudottiin vielä samoja helmipoimintapeitteitä, joita oli kudottu jo 1800-luvulla. Lisäksi pyyhe- ja tyynyliinakankaita, mattoja, raanuja, täkänöitä, pöytäliinoja, puku- ja takkikankaita. Omana aikanaan 1960-luvulla koulussa olikin määräys, ettei siellä saa olla illalla klo 22 jälkeen kutomassa. Niin innokkaita oltiin! 1964 koululle perustettiin ompeluosasto, jossa pukuompelu oli pääaineena. Vaatteet ommeltiin ensiksi itselle, mutta taitojen karttuessa tehtiin myös tilaustöitä.

1978 koulun rehtoriksi tuli Auli Kananen ja hän aloitti koulun laajentamisen ja nykyaikaistamisen. Mukaan tuli piirtäjälinja ja tämän graafisen suunnittelulinjan mukana tulivat myös pojat Lybeckerille. Tytöille perustettu koulu oli nykyaikaistunut. Käsityöperinnettä koulu on vaalinut edelleen, mutta paljon uutta ja nykyaikaista on koulu saanut aikaan.

5. Käsitöitä

5.1. Tavallisen kansan työt

Aivan tavalliset raahelaiset tekivät käsitöitä lähinnä joka päiväväiseen käyttöön. Kankureina toimivat naiset. Monessa pienessä pirtissä paukkuivat kangaspuut, pirtin emäntä istui puissa ja pikku tyttäret kiersivät käämejä sillä aikaa, kun isä purjehti maailmanmerillä. Kankurit kutoivat kaikenlaisia

kankaita, mitä vain raahelaiset tarvitsivat sekä ikkunaverhoja että pukukankaita. Tavallisesti vaatteet ommeltiin itse, mutta

7.

oli kaupungissa oikeita ompelijoitakin. Sofia Hybinette esim. asui Reiponkadulla ja ompeli leninkejä. Koristetekstiilit olivat tavalliselle kansalle harvinaisempia töitä, sillä aikaa ei tahtonut olla hukattavaksi turhaan.

5.2 Merkkausliinat

Jo mamsellien koulussa tytöt tekivät merkkausliinoja. Ne olivatkin varsin suosittuja töitä. Niitä ommeltiin kehyksissä, ”povissa”. Pohjakankaaseen ommeltiin ”sitsilangalla” ristipistolla kirjaimia, numeroita ja kuvioita. Ommeltiin isot ja pienet aakkoset, koko sukukunnan nimikirjaimisto, isän ja äidin, siskojen ja veljien, setien ja tätien, isovanhempien kirjaimet ja viimeiseksi oma nimi vuosilukuineen. Ja vielä tyhjän täytteeksi koristekuvia kuten kruunuja, tähtiä, lintuja, puita, kirkkoja, laivoja ja taloja. Merkkausliina oli siten kaunis koulumuisto sekä monesti tarpeellinen mallikuvasto, kun kotona jouduttiin nimikirjaimia ja koristeita sommittelemaan. Kuvat 1

Ristipistokirjonta oli muutenkin 1800-luulla erityisen suosittua. Jokaisen hyvin kasvatetun tytön oli opittava kirjontataito. Sanotaankin, että naiset valtasi tänä aikana suoranainen käsityövimma ja kaikki mahdolliset kohteet aina vaatteista ja huonekaluista kynänvarsiin ja uunien peltinauhoihin asti koristeltiin kirjonnalla. Tämä käsityövimma saattoi tosin johtua yhteiskunnallisista ja naisen aseman muutoksista tuona aikana. Elintaso kohosi ja perheillä oli varaa palkata henkilökuntaa tekemään talon työt. Toisaalta perheen naisten piti pysyä kotona ”kodinhengettärinä”. Kankaita ja lankoja sai ostaa valmiina eikä niitä tarvinnut enää itse kehrätä ja kutoa.

5.3 Valkokirjonta

Raahen museossa on esillä useita kauniita valkokirjontatöitä. Näitä porvarisrouvat ompelivat kehystensä ääressä piikojen hoitaessa taloustöitä. Valko- ja leikekirjonnalla ommeltiin tyynyliinoja, lakanoita, pöytäliinoja ja vauvan vaatteita.

Käytettiinpä tätä ”Englannin brodeerausta” puvuissakin. Kaulukset ja rannekkeet kirjailtiin usein. Vauvan vaatteet, varsinkin

8.

kin kastepuvut olivat erittäin kauniisti brodeerattuja. Valkokirjonta oli ja on edelleenkin erittäin arvostettu kirjontamuoto. Se on meille tullut Tukholman kautta Keski-Euroopasta, jossa varsinkin luostareissa nunnat tekivät uskomattomia kirjomuksia. Kuva 2

5.4 Nauhapitsi

Raahen museossa on ollut 1990-luvulle asti esillä erikoinen pitsi. Kävin silloin opiskelijoiden kanssa museossa ja ihailimme ja ihmettelimme pitsiä kovin. Niinpä se jäi vaivaamaan mieltäni niin, että kävin myöhemmin tutkimaan sitä ja otin mallin siitä. Tein mallikappaleen valkoisesta kanttinauhasta. Raahen opistossa on tehty pitsiä sitten lukuisia kappaleita verkoiksi ym. Kuva 3,4

Missään oppaassa en ole nähnyt näiden lähes 40 vuoden työrupeaman aikana vastaavaa. Mikkilä-Seppälä: Vanha suomalainen pistokirjonta-teoksessa on ainoana kuva, jossa esiintyy pitsin peruselementti. Kuva 5

Pitsi on tällä hetkellä museossa lepovuorossa, mutta halusin ottaa sen tässä esille, koska se on Raahen harvinaisuus. Museoamanuenssi Eija Turusen ystävällisellä avustuksella löytyi vähäisiä tietoja pitsistä:

Krinoliinialushameen ”volanki”, lahjoittanut Irene Frisk Omistanut ja valmistanut Rosa Emilia Ahlholm os. Hårdh (s. 1843, k. 1925)

Puuvillaa. Valmistettu käsin ompelemalla vinosta valkoisesta puuvillanauhasta. Nauhasta muodostettu taittelemalla tähtiä, joiden keskus on virkattu puuvillalangalla. Reunaan tehty sahalaitakuvio. Pitsi kiinnitetty 5 cm leveään nauhaan.

Pituus 202 cm ja leveys 24 cm.

6. Käsityöharrastus nyky-Raahessa

Vielä nytkin 2000-luvulla on Lybeckerin Käsi- ja taideteollisuusopisto voimissaan. Nuoret opiskelevat siellä perus-

9.

asioita ja luovat uusia suuntauksia. Kaupungin elämään opiskelijat tuovat oman mausteensa ja saavathan kaupunkilaisetkin sieltä ideoita ja uusia tuulia.

Raahe-opiston osuutta käsityöharrastuksen ylläpitämisessä ei voi vähätellä. Opiston yhtenä painopistealueena on vuosia ollut käsityöperinteen vaaliminen ja sen siirtäminen uusille sukupolville sekä soveltaminen nykymateriaaleihin ja nykytekstiileihin. Lisäksi erilaiset vaateompelupiirit keräävät opiskelijoita muodin maailmaan. Vuosittaiset noin 3000 opetustuntia käsitöitä kertoo kaupungin harrastustoiminnasta tänä päivänä.

Raahe-opistolla toimii lisäksi yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa lasten ja nuorten taiteen perusopetus, johon kuuluu myös käsityönopetus. Opistossa on etupäässä tytöille tarkoitettuja ryhmiä ja pojille omansa. Aluksi ryhmät olivat sekaryhmiä, mutta poikien osuus jäi pieneksi ja ennen pitkää ne muutamat pojat lopettivat opiskelun. Tällä hetkellä toteutetaan opiskelijoiden vaihtoa, siis tytöille periodi puutöissä ja päinvastoin pojille.

Tällä opetuksella halutaan täydentää peruskoulun antamaa käsityön opetusta ja mahdollisesti monipuolistaa sitä. Opistolla on mahdollisuus käyttää opettajina eri alojen asiantuntijoita, jotka tuovat oman mausteensa tarjontaan.

7. Mamsellipuku

Raahessa oli jo pitkään ollut tarve saada oma kotiseutupuku. Vinkkejä tarpeesta tuli raahelaisilta itseltään ja ulkomailla asuvat entiset raahelaiset esittivät toiveita kansanpuvusta. Samoin Raahen paikallisoppaat tarvitsivat työpukua.

2001 alettiin herättelemään Annan-päiviä. Jo alussa toivottiin kaupunkilaisten pukeutuvan vanhan kansan tapaan. Tämä oli siten viimeinen sysäys pukusuunnittelulle.

Annan-päivän työryhmän puitteissa syksyllä 2006 perustettiin Raahen kotiseutupuvun suunnittelutyöryhmä. Ryhmään kuuluivat Eija Turunen Raahen museolta, Pirkko Utriainen Raahe-seu-

rasta, Auli Kananen Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta ja Helena Holappa Raahe-opistosta.

10.

Varsinainen kansallispukuhanke oli haudattu jo ennemmin, sillä Lybeckerin rehtori Auli Kananen oli koettanut saada jo aikaisemmin suunniteltua Raahen kansallispukua kansallispu-kuneuvoston hyväksymäksi viralliseksi puvuksi. Ehdotus hylät-tiin, sillä kansallispuvut ovat 1700 ja 1800-luvulla käytettyjä ta-vallisen kansan juhlapukuja. Kaupunkeja asuttivat etupäässä porvarit ja he käyttivät säätyläisten muotipukuja.

Niinpä toiveissa oli saada vanhan mallin mukainen puku, joka olisi kaiken kansan saatavissa ja jota eivät tarkat kansallispuku-säännöt sitoisi. Museosta löytyi paljon valokuvia vanhoista raa-laisista mm. Aina ja Susanna Lindmanin kuvat samoin Mimmi Borgin, Karoliina Holmbergin, Helen Jurveliuksen ja Maria So-fia Leufstadiuksen (s. 1828) kuvat. Kuva 6,7

Näiden kuvien perusteella suunnittelimme pukukokonaisuuden, jossa on yksivärinen jakkupuku ja joko yksivärinen, raidallinen tai ruudullinen hame ja liivi sekä valkoinen paita ja esiliina.

Jakkupukuun suunniteltiin erilaisia irto-osia, kuten rannekkeet, kaulukset, puvun edusliehukkeita ja -röyhelöitä. Myös erilaisia huiveja voi käyttää hartioilla puvun kanssa.

Kaikki puvun esikuvat ovat 1800-luvun alkupuolelta. Puvusta tehtiin tarkoituksella hyvin vapaamuotoinen, jotta se olisi kaik-kien saatavilla. Esim. pukukankaita ei määritelty muuten kuin raita- ja ruutukankaiden tulee olla kuosiinkudottuja (ei siis pai-nokankaita). Kaavoituksella määrätään puvun malli ja kaavoitu-ta ei saa muuttaa.

Puku kaavoitettiin ja sarjoitettiin Lybeckerillä. Raahe-opiston opettajat Pirjo Pajala ja Helena Holappa ompelivat mallipuvut, jotka esiteltiin elokuussa 2007 paikallisissa lehdissä. Puku sai hyvän vastaanoton ja Raahe-opiston piireissä niitä on tehty lukuisia. Kuva 8,9

Keväällä 2008 pukusuunnitelmat jatkuivat miehen puvun osalta saman työryhmän puitteissa. Jälleen turvauduttiin museon kuva-arkistoihin. Sieltä löytyikin monta esikuvaksi sopivaa. Kuva 10 Näistä yhdistelimme miehelle liivin, paidan ja solmukkeen. Liivi voi olla yksivärinen, raidallinen tai ruudullinen. Samat säännöt

kuin naisen puvussa koskevat myös miehen pukua. Paita on aina valkoinen ja solmuke voi olla yksivärinen tai kuviollinen mielel-

11.

lään silkkiä. Housuja emme suunnitelleet, vaan mies voi käyttää

suoria housuja. Ne olivat valokuvissakin mukana. Ei siis pussi-housuja, sillä ne ovat myöhempää aikakautta. Puku esiteltiin jo keväällä 2008, siis hyvissä ajoin ennen Raahessa vietettyjä valtakunnallisia kotiseutupäiviä. Pirjo Pajala ompeli mallipuvun Timo Aaltoselle. Kuva 11

Naisen puvun nimitys mietitytti kovasti. Mamsellihan on porvari perheen tytär ja halusimme puvun koko Raahen kattavaksi. Kuitenkaan emme keksineet sopivampaa nimeä, joten se jäi Mamsellipuvuksi. Miehen puvulle ei löytynyt ollenkaan varsinaista nimeä, joten se on mamsellin miehen puku.

8. Lähdeluettelo, liite ja kuvat

Lähdeluettelo

Samuli Paulaharju, Vanha Raahe toinen painos
 Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen
 juhla-julkaisu
 Raahen tienoon historia 1, 11
 Eero Sovelius-Sovio, Ihmisiä laivojen kaupungista
 Wenzel Hagelstam, Suuri antiikkikirja
 Kaikki kirjonnasta, suomennos Vainikainen-Sairanen
 Mikkilä-Seppälä, Vanha suomalainen pistokirjonta
 Raahen museon valokuva-arkisto
 Eija Turusen tietopankki

Liite 1 Raahen ryijy(Lybeckerin juhla-julkaisu)

Valokuvat

Kuva 1 Merkkkausliina Pattijoelta 1853
 Kuva 2 Leikekirjonnalla ommeltu puseron hiha
 Kuva 3 Nauhapitsin kopio
 Kuva 4 Nauhapitsiteknikalla valmistetut verhot
 Kuva 5 Mikkilä-Seppälä: Kansnomainen kirjonta: pitsin
 peruselementti
 Kuva 6 Susanna ja Aina Lindman
 Kuva 7 Jakkupuvun esikuvia
 Kuva 8 Mamsellipuvun mallit
 Kuva 9 Körtit liivin helmassa
 Kuva 10 Miehen puvun esikuva
 Kuva 11 Mamsellit ja mamsellin mies

Liite 1.

Alkuperäinen "Raahe-ryijy" on Kansallismuseon kokoelmissa. Raahen Kalevalaiset naiset kävivät kopioimassa ryijyn mallin siellä. Ryijyn sai kopioida sillä ehdolla, ettei sitä tai sen mallia anneta minkään liikkeen välitykseen. Ryijyä saa kutoa ainoastaan koululla tai myöhemmin perustetulla neuvonta-asemalla. Raahen seminaarin lehtori Inga Heng teki värisuunnitelman alkuperäisen puuvillanukkaisen mallin mukaan ja Kerttu Husu teki ryijystä työpiirroksen. Kopiot kudotaan ryijylangasta eli villalangasta. Ryijyyn tarvittavat sinisävyiset langat värjättiin itse, ryijyssä ollut mustanruskea väri oli nk. lampaan mustaa ja pohjan harmaa ja valkoinen olivat niin ikään luonnonvärejä. Ensimmäinen ryijy valmistui vuonna 1952. Jokainen valmistunut Raahen ryijy on numeroitu.

Alkuperäisessä ryijyssä on vuosiluku 1773 ja nimikirjaimet BF ja MS, tästä johtuen se on tulkittu raahelaisten laivanvarustaja- ja kauppiassukujen jälkeläisten Maria Soveliuksen(1734-1813) ja Baltzar Freitagin(1720-1795) vihkirijyksi vuodelta 1773. Tämä tulkinta ei kuitenkaan voi pitää paikkaansa, sillä Maria ja Baltzar menivät naimisiin 1750-luvun alussa. Tarkkaa vihkimisvuotta en tiedä, mutta perheen esikoinen syntyi vuonna 1754.